ואח"כ מתה בתו פקח ונתחרש וחזר ונתפקח

פתוח ונסתמא ואח"כ נתפתח שפוי ונשתמה

וחזר ונשתפה כשר זה הכלל כל שתחילתו

וסופו בכשרות כשר שאני התם דאמר קרא

או ראה אם לא יגיד בראייה והגדה תלא

רחמנא מילתא והא איכא ואלא והוא למה לי

לכדתניא ראה מאסיאה של בני אדם עומדיז

ועידיו ביניהן ואמר משביעני עליכם אם

יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני יכול

יהו חייבין ת"ל והוא עד והרי לא ייחד עידיו

יכול אפילו אמר כל מי ת"ל והוא עד והרי

ייחד עידיו: אבל בקרבנות אינו כן וכוֹ': אביו

מת והניח לו ריבוא עשיר הוא אמר ר' אבהו

אימא מניח לו ריבוא פשימא כשהיה יאביו

גוסם מהו דתימא יירוב גוססין למיתה קמ"ל

ספינתו בים ובאה לו בריבואות עשיר הוא

אמר רב חסדא כשהיתה מוחכרת ומושכרת

ביד אחרים והאיכא ווה שכירות שכירות אינה

משתלמת אלא לבסוף ותיפוק ליה משום

ספינה הא מני ר"א היא דתנן סרבי אליעזר

אומר יאם היה איכר נותן לו צמדו וחמר נותן

לו חמורו: מתני' השנים בנידר כיצד יילד

שהעריך זקן נותן ערך זקן וזקן שהעריך את הילד נותן ערך ילד הערכין בנערך כיצד

איש ישהעריך האשה נותן ערך אשה ואשה

שהעריכה איש נותנת ערך איש והערך בזמן

הערך כיצד העריכו יפחות מבן חמש ונעשה

יתר על בן חמש פחות מבן עשרים ונעשה

יתר על בן עשרים נותן כן בזמן הערך:

גמ' ת"ר אתה הקשית דמים לערכין ים מרגלית

לקלים יולידון בכבודו יכול נקיש ערכין לדמים

שיתן כשעת נתינה ת"ל יכערכך (כן) יקום

אינוֹ נותן אָלא בזמן וּ הערך: מתני׳ ייום

שלשים כלממה הימנה שנת חמש ושנת

עשרים כלמטה זו מהם שנאמר נואם מבן

ששים שנה ומעלה הרי אנו למדים בכולן

משנת ששים מה שנת ששים כלממה

הימנה אף שנת חמש ושנת עשרים כלמטה

ס הימנה הן אם עשה שנת ששים כלממה

ממנה להחמיר נעשה שנת חמש ושנת עשרים כלמטה ממנו להקל ת"ל שנה שנה לגזירה

שוה מה שנה האמורה בשנת ששים כלממה זו

אף שנה האמורה יו משנת חמש ושנת

עשרים כלממה ממנו בין להקל ובין להחמיר ר"א אומר עד שיהו יתירות על השנים חדש

ויום אחד: גֹמ' מופנה דאי לא מופנה איכא

למיפרך כדפרכיגן שנה שנה יתירי כתיבי

לימא מתני' דלא כרבי דאי רבי האמר

עד ועד בכלל דתניא ימיום הראשון יי

ועד יום השביעי יכול ראשון ולא

ראשון בכלל שביעי ולא שביעי בכלל

במתניתין: שנה יסירי לחיבי. דמלי למכתב ואם מבן ה' שנים ועד בן כ' ואנא ידענא דעשרים נמי יגו (כ') בשנים משתעי שנה ל"ל ידו ובן ששים: לימה מסני'. דמנריך קרא למילף שנת (א) עשרים כלמטה דלה כרבי דהי כרבי החמר עד ועד בכלל וכיון דכתיב מבן חמש שנים ועד בן עשרים וייקרא כזן ממילא ידענא דשנת עשרים בכלל והיינו כלמטה: יכול. מיום הראשון ואילך יהא מוזהר על חמץ ולא ראשון בכלל:

י ג מיי׳ פ״ג מהל׳ ערכין הלכה יח ופסק כת"ק עי' כ"ת:
יא ד ה מיי' פ"א מהל' ערכין

יא ד ה מיי פ"ח מהני ערכון
הלמ"ז:
יב ו מיי פ"ג מהלי ערכון
הל"6: יטריים. יג ז מיי' פ"א מהל' ערכין :מל"ג

תורה אור השלם

1. ונפש כי תחטא ושמעה קול אָלָה וְהוּא עַד אוֹ רָאָה אוֹ יִדְע אָם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: אָם לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:

יָבָם לוֹא יָגִיּין וְנְשָּא בְּוֹנוֹ. ויקרא ה א 2. אָם מִשְׁנֵת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ .2 שָׁדַהוּ בָּעֶרבִּךְ יָקוּם:

ויקרא כז יז 3. וְאָם מָבֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה וְמַעְלְה אָם זְּכָר וְתְיָה עֻרְבָּךְּ חֲמִשְׁה עָשֶׁר שָׁקֶל וְלַנְּבַבָּה עֲשְׂרָה שְׁקָלִים: ויקרא כז ז שבעת ימים מצות תאכלו 4. שְּבְּשוֹ זְּהָים הַ הַּרְאשׁוֹן תַּשְׁבְּתוּ אַךְ בָּיוֹם הָרִאשׁוֹן תַשְׁבְּתוּ שְׂאַר מִבְּתִיכָם כִּי כָּל אַכַּל חָמִץ וַנְרָתָה הַנְּפָשׁ הַהוֹא מִישְׁרָאַל מיום הראשן עד יום השבעי: שמות יב טו

רבינו גרשום (המשך)

[משתלמת אלא לכסוף]. ועדיין לא הגיע לידו ולא הוי עשיר: ותיפוק ליה משום ספינה. גופה שהיא שלו והרי הוא עשיר: הא מני. דלא חשבינן ליה: ר' אלעזר היא. דאמר לקמן במקדיש נכסיו אם היה איכר [נותניז לו צמדו] ערך כר׳. או פחות מעשרים . כו' אינו נותן אלא כמה שהיה חייב ליתן בזמן שהעריך: אתה הקשית אותה דכתיב בבהמה הקשית אותה דכתיב בבהמה טמאה דכתיב והעריך אותה הכהן ואין ערכין לבהמה אלא דמים דכתיב כערכך כן יקום אלא יפות ב ככוכן כן קום איא מ״ט מפיק ליה בלשון ערכין להקיש דמים לערכין לאלו הדינין דמרגלית לקלים. כדאמר בפרק דמרגלית לקלים. שום היתומים ונתן את הערכך ביום ההוא שלא ישהא] מרגלית לקלים. כלומר אדם עני קל . קדיש נכסיו והיה לו מרגלית שהקדיש נכסיו והיה לו מרגלית מחובחת אין שמין אותה כן אילו היתה ביד עשיר שיכול להמתין היתה שוה כך וכך או מי שהיה מעלה אותה לכרך פלוני היה מוכרה ביוקר אלא אין להקדש מוכרה ביוקר אלא אין להקדש אלא כמה שהיא שוה במקומו של אלא כמה שהיא שוה במקומו של מקדיש ובשעתו שאין ממתינין עד לשוק שתמכר ביוקר. [וכן פרה אין ממתינין אותה לאטליז אלא להכי איתקש דמים לערכין יאין לו אלא בזמן הערך: ולנידון בכבודו. שאם אמר דמי ראשי או עלי נידון בכבודו של אבר כמו בערכין ונותן דמי כולו מפני שהנשמה תלויה בו]: יבול נקיש שהנשמה תלודה בון: יכוש נקיש ערכין לדמים. שיתן כשעת נתינה סדכתיב ונתן את הערכך ביום הדוא. והאי ערכך היינו דמים כדאמרן לעיל: ת"ל כעדכך כן יקום. כשעת הערך יקום: כתני": ויום שלשים כלסמה הזכנו. שאם העריך ביום שלשים כאילו העריך פחות מבן חדש ואינו נותן כלום: שנת חמש ושנת משרים כלממה הימנה. שאם . זעריך בשנת חמש נותן ערך . כן שלשים כאילו בשלש או שנותן ערך כן חמש שנאמר] ואם מבז ששים שנה ומעלה

אביו אפי׳ הכי אין להקדש בהן כלום ופריך בגמ׳ פשיטא דאין ח א מיי פ"ע מהלי שמעות להקדש בהן כלום כיון שלא היה לו אותו ממון מעולם: יי עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו (ונעשה חתנו) ואח"כ מתה בתו כשר. מי. שיודע עדות אני משביע לא יהו חייבין: מ"ל והוא עד והרי מיירי בשאין בנים לבתו כיון דמוקמי׳ ליה הכא כר"י דאית ליה ליה ליה לר"י

(סנהדרין ס:) היה חתנו ומתה בתו אם יש לה בנים הימנו הרי זה קרוב אבל אם אין לו בנים אין זה קרוב: ואלא והוא ל"ל לרבי כראית ליה ולרבנן כראית להו. וקשיא

לרבי מאי דרשי רבנן שון (הכא הוא) ואם מך הוא מערכך ושמא יש דרשא בשום מקום יה) מהאי הוא דהכא ודרשי׳ ליה: לא צריכא שהיה אביו גוסם כו'. פירש בקונט' אבל בערכין בדעת הכהן תליא רחמנא ואי חזי דאביו גוסס אינו מעריכו עד שימות אביו ולא נהירא דלקמן אמרינן אין שו בהקדש אלא מקומו ושעתו ובסמוך נמי מייתי לה חתה הקשת דמים לערכין ומרגלית לקלים פירוש עני שהעריך עלמו ויש לו מרגלית שאינה שוה עכשיו כי אם כ׳ סלעים אין אומרים נמתין עד שיבא יום השוק ותעלה לני סלעים אלא שמין אותה כמו שהיא עכשיו ולא יתן כ"א כ' סלעים וא"כ למה אנו לריכין להמתין עד שימות אביו לכן נראה לר"י דלא קאי אבל בקרבנות אינו כן אמת אביו אלא אהא דלעיל קאי וסוף מילתא דר׳ יהודה היא והא דמפרש אח"כ אפי׳ מת אביו והניח לו כו' מילתא באפי נפשה היא

: וקרבנות וערכין שוין בו שיתן כשעת נתינה. פי׳ רש״י דבדמים פשיטא יו ליה דיהיב

כשעת נתינה ולא כשעת הנדר דהא כעבד בשוק שמין אותו ואם אמר דמי עלי בתשרי ובניסן בא לב"ד מי יודע מה היה שוה בשעת הנדר ושעת נתינה היינו [שעה] שהוא בא לב"ד לשון רש"י ותימה מאי סברא הוא זה דלמה יש לנו לומר יתן שהיה שוה יותר מעכשיו ואם אנו רואים שהוא חלש עכשיו ואו היה גבור או ידענו בודאי שהיה שוה יותר ונפסיד ההקדש מאחר שאנו רואים שהיה שוה יותר סלע לכל הפחות לכך אור"י דאין זו סברא אלא שום ראיה מקרא יש בו ועוד דתנן לקמן פרק האומר משקלי (דף כ. ושם) מת הנידר לא יתנו היורשים לפי שאין דמים למתים ואם היה הטעם מסברא דאולינן בתר נתינה התם לא שייך למימר הך סברא שהרי ידענו שהיה שוה בחייו סלע לכל הפחות וא"כ מפני מה אנו פוטרים היורשים מכל וכל אלא ודאי שום קרא יש בו: יבול ראשון ודא ראשון בכלל שביעי ולא שביעי בבדד. וא"ת היאך אפשר לומר כן והכתיב (שמות יג) שבעת ימים תאכל מצות וי"ל דלחיוב כרת קאמר דכרת בהאי קרא כתיב דכתיב כי כל אוכל מחמלת ונכרתה מיום הראשון עד יום השביעי מש״ה מייתי ת״ל עד

ששים אין ערך אלא ט"ו סלעים: נסקל. דערך [יותר] יש על בן כ׳ יותר גדול יום האחד ועשרים בערב והאי קרא כרת נמי כתיב ביה: בש מון פרן ממש של של של מש כדכתיב בקראי ש: ר"א אומר. הוא מפחות מבן עשרים וכן בבן חמש כדכתיב בקראי ש: ר"א אומר. לעולם שנת חמש ושנת עשרים ושנת ששים כלמטה עד שתשלם כל השנה וחדש ויום א' משנה האחרת: גבו' איכא למפרך כדפרכינן.

כענין

כענין למיכתב ומעלה ש"מ דמה שיעריך מבן ששים ואילך הוי כלמעלה הא שנת ששים גופה כלמטה הימנה: [וחרי אנו לפירין לבולם משעה ששים כוי. הין אם עושה שנת ששים כלמטה היינו להחמיר שמעשרים ועד ששים ערכין ני שקל ומסי ומעלה אינו אלא ט"ו שקל. נעשה שנת חמש ושנת עשרים כלמטה הימנה להקל שפחות מחמש אין ערכו גדול כשל חמש וכן פחות מכ' ערכו ממועט משל למעלה מעשרים]: ת"ל שנה שנה נאמר בששים שנה [ונאמר] בחמש ובעשרים שנה לג״ש כלומר היקישא הוא ואין משיבין על היקישא בין להקל מעשרים): ה"ל שנת שנה אנה מששים שנה [האמר] בחמש וכעשרים שנה לגיש כלומר היקישא הוא ואין משיבין על היקישא בין להקל בין להתמיר: [ד׳ אלעור אומר עד שיחו יתרות להשנים חודש יונם אחר. שלעולם אינו נותן ערך בן השם עד שיהא בן משהים הדש החמש חודש ריום אחד. וכן נמי לעולם אינו נותן ערך בן עשרים ער שיהא בן עשרים וחדש ויום אחדן: נמ": מופנה. האי שנה שנה דאין צריך לגופו אלא לידון בגיש דאליב איכא למיפוך ברפוכינן במתני "הן אם עשה שני משלים למאם לרי. [דמפרשי | שנה לי) שנה יתירי בלובי. כלומר למה] לי למיכתב שנה בשנת עשרים ושנת (עשרים) [ששים] ליגמרו מבן חמש שנים אלא להקיש: ואיי, "דמפרשי) שנה לי) דמצי לימיםר ואם מבן חמש [שנים עד בן כי} ולא איצטריך למיכתב שנים בתרא וכל כולה שנה בתראי: ד"א ר" היא הא אםר לקמן עד ועד בכלל כלומר כיון דכתב עד בן חמש שנים ועד בן עשרים שנה ממילא שמעינן דכלמטה הימנה דעד ועד בכלל ולא צריכא ג"ש:

ואח"כ מחה בחו. קודם שבא לב"ד להעיד: סיאה. סיעה: יכול יהו חייבין. העדים קרבן שבועת העדות אם לא העידוהו: והרי לא ייחד עדיו. שהרי השביע את כולן: יכול אפי׳ אמר כל

ייחד עדיו. שהרי לא השביע אלא

עדיו: עשיר הוא. ואמאי אין להקדש ם כלום בהן: מניה. שעדיין לא מת אביו אבל עתיד הוא להניח לו: פשיטא. דהא לית ליה: כשהיה אביו גוסס. בשעה שהכהן מעריכו: כשהיתה. ספינתו מוחכרת ביד אחרים ואין לו בתוכה כלום אלא שכרה והיינו ריבוא דקתני במתני': הא מני ר"א היא. דאמר לקמן בפ' שום היתומים (דף כג:) גבי ערכין אם היה חמר נותן לו הכהן חמורו ואינו נוטלה להקדש: למדו. למד בקר דהיא פרנסתו: בזתגר' ילד. מבן כ' ועד בן ששים דהוי ערכו נ׳ שקלים: הערכין בנערך. ולא אזלינן בקלב הערך בתר מעריך: גב" אסה היקשתה דמים לערכין. בפ"ק (לעיל ד:) דאמרינן נדר בערכך נפשות [ויקרא כז] נדר היינו דמים בערכך היינו ערכין היקישן הכחוב להני תרי מילי: מרגלים לקלים. דאולינן במרגלית בתר קלים דכתיב בערכין [שם] ונתן את סערכך ביום ההוא ודרשינן לקמן (דף כד.) שלא ישהה מרגלית לקלים עני שהעריך עלמו ובא כהן להעריכו ויש לו מרגלית שוה ל' סלעים אין אומרים אם משהין אותה עד שיעלוה לכרך שיש שם עשיר והוא יקננה בני סלעים הילכך נ׳ סלעים יש לו ויתן ערך שלם אין אומרים כן ואין להקדש אלא מקומו ושעתו וה"נ בדמים אם אמר דמי מרגלית זו עלי אין שמין אותה לפי מכר הכרכים אלא לפי מכר אותה שעה ואותו מקום: ולידון בכבודו. שאם העריך דבר שהנשמה תלויה בו כגון שאמר ערך ראשי עלי נותן ערך שלם דכתיב גבי ערכין בערכך נפשות דבתר נפש אולינן: שיתן כשעת נחינה. דבדמים פשיטא לן דיהיב כשעת נתינה ולא כשעת נדר דהא כעבד ש בשוק שמין אותו ואם אמר דמי עלי בתשרי ובניסן בא לב"ד מי יודע מה היה שוה בשעת נדר ושעת נתינה היינו שעה שהוא בא לב"ד: ת"ל כערכך יקום. דמשמע ערכין בשעת ערך שאם העריך עלמו בן ששים ונעשה יותר על ששים נותן ערך גדול ולא ערך זקן: בותברי יום שלשים כלמטה. ואם אמר ערך פלוני קטן עלי ואותו קטן היה באותו יום בן ל' הוי כלמטה ולא אמר כלום יו ואין ערך לפחות מבן חדש דהכי כתיב יו ואס מבן חדש וגו': ומעלה. משמע ששלמה שנת ששים ואו הוא נידון כזקן אבל בשנת ששים נידון כילד: אם עשינו. בתמיה. כלומר וכי כן הוא אם עשינו שנת ששים כלמטה להחמיר דערך גדול יש יהו לו לפחות

מ) שבועות לה. וושם איתא ראה א) שבועות נה. [ושם הימה רחה מיעה], ב) [קדושין עה: שבועות לג. לו: גיטין כח.], ג) [קדושין מח: סג. ב"מ סה. עג. קי:], ד) לקמן כג., ב" (לקמן כד.], ו) [לעיל ד: ב"מ קיד.], ז) [ברכות כו: וש"כן, ת) [ויקרא כו], ע) [ויקרא כו], י) שייך לעיל, יא) [עי׳ לקמן כד. וע׳ מיו"ע במשנה ב ד"ה רבי יסודה],

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה לימא וכו׳ דשנת : עשרים

מוסף רש"י

. ואח"כ מתה בתו. דהיינו קרונ ונתרחה וכגון שאין לו בנים הימנה כדתנן כפ' זה כורר (רשב"ם ב"ב כתמק גפי זה כורל (ושבים ביב קכח.). ואח"כ נתפתח. שחזל מאור עיניו (שם). כל שתחילתו. לאית המעשה, וסופו. שעת הגדמ עדות (שם). והרי ייחד הגדמ עדות (שם). והרי ייחד עידיו. דכיון דאמר עומדין כאן אותן בעומדין אלנו יימד וחייבין, ואי לא פריש הכי בהדיא מנא ברישל פטורין (שבועות לה.). שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף. כדאמר באיזהו נשך (ב"מ סה.) כשכיר שנה בשנה, שכירות שנה זו כשפיר שנה בשנה, שפירות שנה משתלמת בתחילת שנה אחרת (ב" קי:). צמדו. למד בקר שלו הן כ אומנמו (לקמן בג:). מרגלית לקלים. לאדם קל ועני שהערין עלמו ויש לו מרגלים, לא ישהנה לו נודר לייד ענמו ויש כו מרגנים, נח ישהנה לו גחבר לומר העלה אותה לכרך ולפי אותן הדמים תן, אלא לפי מה ששוה כאן שמין, וזה משהה אותה וימכרנה כמה שירצה ולפי דמים וימכרנה כמה שירצה ולפי דמים ששמאוה יתן, שהרי בזמן שהעריכו כהו לא היה לו יותר ולקמו כד.). כאן כנו שלים לייתנו (לאמן בו). ולידון בכבודו. אם אמר ערך אבר שהנשמה תלויה בו עלי נותן דמי כולו ואם אמר ערך ידי עלי לא אמר כלוס, שאין ערך כתוב אלא לנפש. נידון בכבודו, האבר נידון לפי כבודו, שאם הנשמה מלויה בו נותן דמי כולו (ב"מ קיד. וכעי"ז לעיל ד:).

שינויי נוסחאות

א] והאיכא שכרה שכירות (ש"מי ב] נותן כזמן הערך (ש"ח), ג] נס"ח: כזמן, ד] כלמטה הימנר שנאמר (mmm) כן כלמטה הימנו שלמת (שיח), סן כמנטה הימנו (שיח), סן כמנטה ממנה (שיח), ו] כלמטה ממנה (שיח), ו] האמורה בשנת ממט (שיח), סן בהן כלום (שיח), סן כעבד הנמכר כשוק (שיח), יסן כלוס דאין ערך (שיח), יסן יסן כלוס דאין ערך (שיח), יסן יסן כלוס דאין מוך ערך (שיח), יסן יסן כלוס דאין מוך ערך (שמות מכן שיח) בשוח בפורת מבן ששים ערכו [מיצת לו נמחק] (ש"ח), יכ] כדפו"ר דערך יותר על נן עשרים גדול הוא, יג] אות כי נמחק (ש"מ), יד] וכן בששים שנה סס"ל (ש"מ), עון בההוא שנה הפ"ל (ש"נו), עון בההוא הוא דכתיב ואס מך (ש"נו), נ"ל בהוא דהכא (גליון) [והנ"ק גורס הכא הוא וגבי אם מך הוא מערכך לא דרשו ושמא יש לרשא מערכך לא דרשו ושמא יש לרשא נטוס מקום אהאי הוא דהכה], נטוס מקום אהאי הוא דהכה], יו] פטיניאל להקדש לקמן כד., יו] פטיניאל לן (ש"ח), יו] לומר שלא היה שוה יותר מעכשיו אם אנו רואים (ש"מ),

רבינו גרשום

ומתה בתו. שנתרחק: כל שתחלתו וסופו בכשרות כשר. שתחלתו ומופו בכשרות כשר.
ערש שבינתיים היה פסול].
בראייה והגדה תלא רחבנא.
ובלבד שיהא ראוי בשעת ראיה
ובשעת הגדה אע"ג רפסיל
בנתיים לא איכפת לן. [והא
איכא. ראוי]: והוא, עד למה לי: איכא. ראוין: והוא. עד לכה לי: ת"ל והוא עד. (עד) שישמע העד ביחוד קול אלה ולא שישתפנו עם האחרים: יכול אפ" אמר כל מי. מכם שיודע העדות יהא מושבע: ת"ל והוא עד. והרי מיוחד עדיו שהרי עדיו השביע

יותר וביר שהיי לייד השביע ולא אחרים: אבל בקרבנות אינו כן, שאם היה עני והנשיר אינו מביא קרבן עשיר: אלא אפילו מת אביו בשעה שהוא חייב להביא קרבן והניח לו ריבוא ליטרא או ספינתו בים ובאה לו בריבואות שכירות אין להקדש [בהן] כלום ומביא קרבן עני: מאי שנא בקרבנות דאין להקדש בהן כלום ומ״ש בערכין עני והעשיר דנותן ערך עשיר משום דבקרבנות כתיב אשר לא תשיג ידו בטהרתו אי משיג בזמן טברה אין אי לא לא אבל בערכין כני התפשיר ותוחן עוך עשיי השום דבקרבנות כונים אשר לא הושג ידו בטהורונ אי משיג בזמן טהרה אין אי לא לא אבל בערכין כתיב כפי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן אימתי שמשיג יתן ערך שעיר והא דאמרען לאמן (דף כד.) שלא ישהא (אפילו) מרגליות לקלים כר הני מילי כי לית ליה אבל כי אית ליה מידי ימתין ויתן ערך עשיר: אביו מת בשעת הבאת קרבן עשיר הוא. אמאי מביא קרבן עני: אימא מניח לו. כלומר לא תימא מת והניח לו שכבר בא לידו אלא מניח אביו [לו]: משימא. שאין להקדש כלום שעדיין לא הגיע לידו: [מהו דתימא] רוב נוספין למיתה. וכמי דמת דמי והגיע כבר לידו ועשיר הוא קמ"ל: [כשהיתה] מוחברת. [חכירות] למחצית שכר או לשליש: שבירות אינה

מבן ששים נ' סלעים וליותר על בן

ל) וכן פירש"י בד"ה שנה יתירי.

מהריא לא קשיא לרש"י דהתם היינו טעמא לפי שהבחמה אף לאחר שמתה יש דמים לנבילה אבל אדם שמת אין לו דמים דמת אסור מהריא לא קשיא לרש"י דהתם היינו טעמא לפי שהבחמה אף לאחר שמתה יש דמים לנבילה אבל אדם שמת אין לו דמים דמת אסור בהנאה, מיהו מהא דתנן לקמן בפ' האומר משקלי עלי (כ:) שור זה עלי עולה בית זה עלי קרבן מת השור נוכל הבית הייב לשלם משמע שמשלם כמו שהיה שוה לביע האדם יודע שומת בתמה אבל באדם שאין אדם יודע שומתו לפיכך אם אמר דמי פלוני עלי נותן כשעת נתינה: ד"ה יבול ראשון בו' עד יום השביעי. גליון. ואע"ג אבל באדם שאין אדם יודע שומתו לפיכך אם אמר דמי פלוני עלי נותן כשעת נתינה: ד"ה יבול ראשון בו' עד יום השביעי. גליון. ואע"ג דכתיב בקרא אחרינא שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל חמץ ונכרתה הוה אמינא דכרת לא קאי אכל שבעת ימים כיון דכתיב יל: מיום הראשון עד יום השביעי בקרא אחרינא. הרא"ש ז"ל:

רש"י ד"ה שיתן כשעת נתינה. וז"ל הרא"ש ז"ל בתוספותיו פרש"י פשיטא לן בדמים יהיב כשעת נתינה ולא כשעת הנדר וכו', ולא נהירא דלמ"ד (ב"ק מ.) ברמזיק שיימינן מי ידעינן כמה היה שוה בשעת הנזק, ועוד תניא בתוספתא (פ"ג ה"ו) חומר בבהמה מבאדם שאם אמר דמי בהמה עלי ומתה חייב דמי אדם עלי ומת פטור, ואי טעמא דפטור משום דלא ידעינן שוויו בהמה נמי לפטור מהאי טעמא, וצריך לומר דאיכא שום קרא דדרשי מיניה דאולינן בדמים בתר שעת נתינה ע"כ, אבל הר"י ז"ל כתב בנליון דהא דתניא בתוספתא דמי בהמה עלי ומתה חייב דמי פלוני עלי ומת פטור מצינו למימר דטעמא לפי שיש דמים לנבלה ואיז דמים למת דאסור בהנאה. עכ״ל: תום' ד״ה לא